

karcolásokat is vonzza, mint mágnes a vasat; a mellékelt pihe-puha rongyocskával (előtte alaposan lefújva) sem tudtuk úgy megtisztítani a felületet, hogy mikrométernyi karcolásokat ne ejtsünk az U-alakú fedőlemezen.

www.index.hu

Az informatikai vállalkozásoknak sikerült kilobbizniuk, hogy továbbra sem adóztatja meg alkalmazottaikat a pénzügyminisztérium. A 2001-ben bevezetett kedvezmény esetleges megvonásának hírére több szoftverfejlesztő nagyvállalat bejelentette: ez esetben vagy nem fejleszti tovább romániai cégeit, vagy kivonul az országból.

Sebastian Vlădescu pénzügyminiszter elmondása szerint azért hagyta meggyőzni magát, mert a pluszban beszédhető összeg nem lenne jelentős költségvetési tétel. Ugyan a tárcavezető úgy látja, a szoftverfejlesztés is ugyanolyan jelentőségű mesterség, mint más, de közölte: enged a cégek nyomásának.

Vetélkedő

Magyar tudósok
II. rész

A Firka 2005-2006. évfolyamának minden számában hat-hat *magyar tudóst* mutatunk be. A feladat az, hogy a megadott megvalósításokat helyesen társítsátok a tudósok nevéhez. Ezen kívül a hat tudós valamelyikéről, tetszés szerint kiválasztva, írjatok egy oldalmi érdekes ismertetőt, faliújság cikket. Válaszaitokat elektronikus formában, az ismertetővel együtt kérjük, küldjétek be a szerkesztőségünk e-mail címére: emt@emt.ro mindig a következő Firka-szám megjelenéséig (az utolsót 2006. június 10-ig) *Vetélkedő* címmel. Csatolva küldjétek be még az adataitokat is: név, osztály, lakcím (postai irányítószámmal), telefon, vezető tanárotok neve, iskolátok megnevezése és címe, az iskola telefonszáma. A válaszokat pontozzuk, a legmagasabb pontszámot elért tanulókat díjazzuk (a fődíj egy egyhetes nyári táborozás), és nevüket a következő évfolyam első Firka számában közöljük! Csak egyénileg lehet versenyezni!

<i>A tudós neve</i>	<i>Rövid életrajz</i>
1 <i>Martin Lajos</i> 1827-1897	Matematikus, egyetemi tanár, az MTA levelező tagja, a repülés egyik magyar úttörője.
2 <i>Wigner Jenő</i> 1902-1995	Fizikus. A Fasori Gimnáziumban végezte középiskolai tanulmányait. A berlini egyetemen kémiát tanult, majd az Egyesült Államokban telepedett le.
3 <i>Szent-Györgyi Albert</i> 1893-1986	Biokémikus, az MTA tagja, Nobel-díjas. Orvosi oklevelet szerzett. A szegedi Ferencz József Tudományegyetem Orvosi Vegyészeteti Intézetének professzora.

4	<i>Simonyi Károly</i> 1916-2001	Villamosmérnök. A Budapesti Műszaki Egyetem emeritus professzora, a Magyar Tudományos Akadémia rendes tagja.
5	<i>Hell Miksa</i> 1720 – 1792	Csillagász, jezsuita, a kolozsvári egyetemen is tanított. Életének nagyobb részében Bécsben működött.
6	<i>Petzval József</i> 1807-1891	Mérnök-matematikus, egyetemi tanár, az MTA külső tagja. 1828–35 között Pest város mérnöke volt. A pesti egyetemen matematikát és mechanikát adott elő.

Eredmények

- a) Tudományos munkássága a mechanika, ballisztika, a fénytán (daguerrotíпия, fényszóró, anasztigmatikus lencse, nagy fényerejű akromatikus, kettős fényképeszeti objektív) és a hangtan széles területeire is kiterjedt. Igazolta, hogy az izzó szilárd testek több fényt bocsátanak ki a lánggal égő gázoknál.
- b) A kvantumkémia, a hidrogén molekula keletkezése. A tér-idő szimmetria szerepe a kvantummechanikában. A láncreakció és az első atomreaktor megtervezésében vett részt. Megállapította a kvantummechanikai bariontöltés-megmaradási elvet. Nobel-díjat kapott az atommag és az elemi részecskék elméletéhez adott hozzájárulásáért, elsősorban az alapvető szimmetriaelvek fölfedezéséért és alkalmazásáért.
- c) Elsőnek gondolt arra, hogy a repülőgép szárnyán csűrőfelületeket alkalmazzon. Megépítette a madárrepülést utánzó ornithopter repülőgépét. Új típusú repülőgépére, a „lebegő kerék”-re, a helikopter ősére 1893-ban szabadalmat kapott. A Kolozsvárott bemutatott gép – amely megtekinthető a kolozsvári történeti múzeumban – szemtanúk szerint három méter magasra emelkedett.
- d) Erdély-szerzte csillagvizsgálókat alapított. Irányításával épült a kolozsvári, egri, budai és nagyszombati csillagvizsgáló. Több matematikai tankönyvet tett közzé, számos csillagászati tanulmányt jelentetett meg. Könyvet írt a mesterséges mágnesek készítéséről és alkalmazásáról.
- e) Erősáramú villamosságtan, radarfizika, a humán és természettudományos kultúrák történetének egységes szemléletű tárgyalása.
- f) Megmagyarázta a biológiai oxidációs folyamatok, valamint az izomösszehúzódás biofizikai és biokémiai mechanizmusát. A C-vitamin felfedezője, Nobel-díjas.

Kovács Zoltán

Tartalomjegyzék

Első erdélyi csillagász tábor	47
Fizika	
Nemlineáris jelenségek a fizikában – II.	48
Áramlások, örvények és egyéb érdekes jelenségek – VIII.	58
Fontosabb csillagászati események.....	62
Érdekes fizika kísérletek – II.	70
Alfa-fizikusok versenye	76
Megoldott fizika feladatok	79
Vetélkedő – II.	85
Kémia	
Műanyagok és környezetvédelem	64
Miért bűdös és miért egészséges a fokhagyma?	67
Kísérletek.....	68
Kitűzött kémia feladatok.....	78
Megoldott kémia feladatok	79
Híradó.....	81
Informatika	
Szoftverergonómia.....	55
Tények, érdekességek az informatika világából	66
Honlap-szemle.....	72
Érdekes informatika feladatok – X.	73
Kitűzött informatika feladatok.....	78
Számítástechnikai hírek	84